

Vanha vammaispalvelulaki – siirtymäaika 31.12.2027 saakka

Lyhytaikainen huolenpito

Vammaispalvelujen käsikirja
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL
Tallennettu 25.3.2025

Luet vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä.

Tämä laki on kumottu L:lla 14.4.2023/675, joka on voimassa 1.1.2025 alkaen.

Vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukainen sisältö on käytössä soveltuvin osin uuden vammaispalvelulain siirtymäajan loppuun 31.12.2027.

Vanha vammaispalvelulaki -osiossa kuvataan vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisia palveluja sekä lain soveltamista käytännössä. Lisäksi on kuvattu vanhan vammaispalvelulain mukainen asiakasprosessi.

Teksti on vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä. THL:n tuottama sisältö on julkaistu alkuperäisessä muodossaan THL:n sähköisessä Vammaispalvelujen käsikirjassa.

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(Finlex\)](#)

Lyhytaikainen huolenpito

Lyhytaikaisen huolenpidon tarkoitus

Lyhytaikainen hoito tai huolenpito tarkoittaa palvelua, jota järjestetään vammaisen henkilön läheisten hoitovastuun helpottamiseksi, jaksamiseksi ja jaksamisen tukemiseksi.

Tarkoituksena on turvata vammaisen henkilön huolenpito silloin, kun hänestä yleensä huolenpitovastuussa olevat läheiset eivät voi hänestä huolehtia. Lyhytaikaista huolenpitoa voivat saada sekä lapset että aikuiset, jos sitä vammansa vuoksi välttämättä tarvitsevat.

Lyhytaikaisen huolenpidon tarkoituksena on myös tukea läheisten jaksamista. Samalla se antaa vammaiselle henkilölle mahdollisuuden itsenäistyä ja tehdä niitä asioita, joista hän itse nauttii.

Lyhytaikaisen huolenpidon toteuttamistapa pitäisikin valita siten, että se vastaa parhaalla mahdollisella tavalla henkilön yksilöllisiin tarpeisiin.

Lyhytaikaisen huolenpidon toteutus

Lyhytaikainen huolenpito on joustava, usein muita palveluita täydentävä palvelu, jonka täytyy mahdollistaa perheen toimiva arki ja esimerkiksi vanhempien työssäkäynti.

Vammaisen henkilön ja hänen perheensä yksilöllinen tarve ratkaisee, miten lyhytaikainen huolenpito on käytännössä toteutettava.

Lyhytaikaista huolenpitoa voidaan järjestää vammaiselle perheenjäsenelle esimerkiksi viikonlopun ajaksi. Sitä voidaan myös järjestää kouluaamuina tai koulun jälkeen iltapäivällä, jos vammaisen henkilö ei pärjää yksin kotona tai ei osaa lähteä ilman apua tai tukea kouluun.

Myös koulujen loma-aikoina on usein tilapäisen huolenpidon tarvetta.

Koska lyhytaikaista huolenpitoa tarvitaan monissa erilaisissa tilanteissa, on tärkeää selvittää perheen tarpeet ja vammaisen henkilön omat toiveet. Hyvinvointialue voi toteuttaa lyhytaikaista huolenpitoa esimerkiksi perhehoitona, lyhyinä jaksoina ryhmäkodin erillisissä tiloissa tai esimerkiksi niin, että hoitaja tulee perheen kotiin.

Vammaiselle henkilölle voidaan järjestää myös hänen toivomaansa omaa ohjelmaa siten, että hän pääsee esimerkiksi urheilu-, taide- tai muulle leirille tarvittaessa avustajan kanssa.

Sosiaalihuollon asiakaslaki ja sosiaalihuoltolaki edellyttävät ottamaan huomioon asiakkaan omat tarpeet ja toiveet sekä hänen etunsa. Henkilön edun toteutumista arvioidaan sosiaalihuoltolain 4 ja 5 pykälien perusteella.

[Sosiaalihuoltolaki 4 ja 5 § \(Finlex\)](#)

Lyhytaikaisen huolenpidon lainsäädäntö

Lyhytaikaista huolenpitoa tai hoitoa (tai tilapäishoitoa) voidaan järjestää erityishuoltona kehitysvammalain perusteella tai vammaispalvelulain muuna lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisena palveluna. Myös sosiaalihuoltolain perusteella on mahdollista järjestää lyhytaikaista huolenpitoa.

Missään laissa ei ole mainittu lyhytaikaista huolenpitoa nimeltä omana palvelunaan, vaan kyseessä on muu yksilölliseen tarpeeseen vastaava palvelu, joka toteuttaa lain tarkoitusta ja vastaa sen tavoitteisiin.

Sovellettavat lainkohdat:

[Kehitysvammalaki \(2 § 6 ja 10 kohdat\) \(Finlex\)](#)

[Vammaispalvelulain 8 § 1 mom \(Finlex\)](#)

[Sosiaalihuoltolain 27 b ja 28 § \(Finlex\)](#)

Lyhytaikaisen huolenpidon maksut

Erityishuoltona järjestetystä lyhytaikaisesta huolenpidosta voidaan periä ylläpidosta aiheutuvat kustannukset, mutta ei itse hoidosta tai huolenpidosta aiheutuvia kustannuksia.

Alle 16-vuotiaalle annettava osittainen ylläpito on maksutonta. Sen sijaan niiltä vuorokausilta, jolloin alle 16-vuotiaan lyhytaikainen hoito kestää yli vuorokauden kerrallaan, voidaan periä maksu myös alle 16-vuotiaan lyhytaikais- ja tilapäishoitoon liittyvästä ylläpidosta (KHO:2008:82).

[Asiakasmaksulaki 4, 6 b, 6 c, 11 § \(Finlex\)](#)

Jos lyhytaikaisena hoitona järjestetään omaishoidon tuen vapaiden aikainen hoito, voidaan siitä periä maksu. Omaishoidon tuesta ja siihen liittyvistä vapaista on omat säännökset omaishoidon tuesta annetussa laissa. Omaishoidon tukeen liittyvistä vapaista voidaan periä asiakasmaksulain mukainen vuorokausimaksu. Sitä ei pidä sotkea vammaispalveluna järjestettävään lyhytaikaiseen huolenpitoon.

[Lisätietoa: Omaishoidon tuki \(Kehitysvammaisten Tukiliitto\)](#)

Vammaispalvelulain perusteella järjestettävä lyhytaikainen huolenpito on muuten maksutonta, mutta ateri-
oista on mahdollista periä maksu.

Lähteet

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(Finlex\)](#)
[Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 \(Finlex\)](#)
[Laki omaishoidon tuesta 937/2005 \(Finlex\)](#)
[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 \(Finlex\)](#)
[Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 \(Finlex\)](#)
[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 \(Finlex\)](#)
[Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992 \(Finlex\)](#)
[Sosiaaliturvaopas 2019. \(Kehitysvammaisten Tuki-liitto\)](#)
[Vernerinet - Lyhytaikais- ja tilapäishoito.](#)
[Sosiaaliturvaopas 2018. \(Kehitysvammaisten Tuki-liitto\)](#)